

STAROSTWO POWIATOWE W DRAWSKU POMORSKIM

Plac Elizy Orzeszkowej 3; 78-500 Drawsko Pomorskie; www.powiatdrawski.pl

Wydział Edukacji; sprawę prowadzi Aneta Kuzmar

☎ tel. bezpośredni: 94 36 307 94; ☎ 94 363-20-23; e-mail: a.kuzmar@powiatdrawski.pl

Drawsko Pomorskie, 21 października 2015r.

Ek.4323.25.2015.AK

RPW/67016/2015 P
Data:2015-10-26

KMP

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
Wpł.	2015 -10- 26
ZAL.h.....	NR

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W załączeniu przekazuję odpowiedź Dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Czaplinku na zalecenia zawarte w Raporcie z wizytacji przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w MOW w Czaplinku.

Z poważaniem

STAROSTA
Stanisław Kuczyński
Stanisław Kuczyński

MŁODZIEŻOWY OŚRODEK WYCHOWAWCZY

ul. Pławińska 4-6; 78-550 Czaplinek

sprawę prowadzi: Małgorzata Janda

tel. /fax .94 375 15 50; e-mail: mow.czaplinek@wp.pl

Czaplinek, 15 października 2015 r.

MOW.078.111.2015.MJ

WPLYNEŁO DO STAROSTWA POWIATOWEGO W DRAWSKI POM.	
22903/16	Ek
19. 10. 2015	
znak spr.	Milowale
zał. sztuk

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich Krajowy Mechanizm Prewencji

W związku z raportem przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Czaplunku Dyrektor MOW ustosunkowuje się do przedstawionych zaleceń:

Dot. pkt. 1: Reguły Narodów Zjednoczonych Dotyczące Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności określają w punkcie 50, że każdy nieletni ma prawo do tego, aby być zbadany przez lekarza niezwłocznie po przyjęciu do zakładu – nie ma zapisu o obligatoryjności takiego badania. W przypadku doprowadzenia nieletniej przez konwój Policyjny, w MOW w Czaplunku jest wypełniany w dwóch jednoznacznie brzmiących egzemplarzach wewnętrzny dokument ośrodka, w którym nieletnia określa swoje samopoczucie i uwagi dotyczące konwojowania. Jeżeli pracownik dyżurujący stwierdzi, iż zachodzi konieczność interwencji lekarskiej bądź sama nieletnia zgłosi chęć takiej interwencji, wówczas na miejsce są wzywane odpowiednie służby medyczne. W punkcie 49 jest mowa o tym, iż nieletni powinien korzystać z opieki lekarskiej w środowisku lokalnym, na terenie gdzie znajduje się placówka. MOW w Czaplunku spełnia wymogi opisane w tym punkcie – w placówce jest zatrudniona pomoc nauczyciela, która monitoruje sprawy zdrowotne wychowanek i uczęszcza z nieletnimi w razie potrzeby do odpowiedniego lekarza rodzinnego i lekarza specjalisty (ginekologa, chirurga, dentysty, psychiatry). Po uzupełnieniu obowiązkowej dokumentacji wymaganej zgodnie z przepisami NFZ do przypisania wychowanki do lekarza podstawowej opieki medycznej (uzyskanie zgody rodzica/opiekuna prawnego, wypełnienie deklaracji, uzyskanie zgody wychowanki, która ukończyła 16 rok życia) nieletnia zostanie przydzielona do lekarza rodzinnego. Ponadto, do dokumentacji każdej z nowoprzybyłych wychowanek załączona jest tzw. karta informacji medycznej – w której opisane są szczegółowo zalecenia lekarskie do których jako placówka powinniśmy się stosować, historie przebytych chorób itp. Stąd też w naszym odczuciu przeprowadzenie wstępnych badań wszystkim nowoprzybyłym wychowankom do placówki oświatowej jaką jest mow nie ma uzasadnienia.

Dot. pkt.2: Od momentu powstania MOW w Czaplunku, dyrekcja nieustannie prowadzi starania zatrudnienia w placówce pielęgniarki. Niestety na rynku pracy brak osoby spełniającej wymagania. W sytuacji, kiedy w ośrodku zostanie zatrudniona pielęgniarka, wszystkie zadania aktualnie przypisane pomocy nauczyciela oraz inne czynności medyczne zostaną przekazane dla pielęgniarki.

Dot. pkt.3: Dyrektor MOW zalecił odstąpić wychowawcom od kontroli osobistych nieletnich.

Dot. pkt. 4: W raporcie pokontrolnym sugerują Państwo, aby pracownicy MOW w Czaplunku odstąpili od przeprowadzania badań na obecność alkoholu i narkotyków. Jako placówka oświatowa, która intensywnie współpracuje ze środowiskiem lokalnym – podejmujemy szereg inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej. W pracy psychokorekcyjnej z nieletnimi wzorujemy się na najnowszych trendach, które obecnie występują w pedagogice resocjalizacyjnej – dążymy przede

wszystkim do podejmowania współpracy ze środowiskiem otwartym (różnorakie uroczystości, imprezy, festiwale, rajdy rowerowe i piesze, wycieczki), a także pracujemy według metod kreujących (metody twórczej resocjalizacji). W codziennym funkcjonowaniu nie ograniczamy swobody naszych wychowanek, a wręcz przeciwnie, staramy uczyć nasze podopieczne przede wszystkim samodzielności, prawidłowego funkcjonowania w życiu społecznym. Taka intensywna współpraca ze środowiskiem lokalnym pozwala nieletnim umieszczanym w MOW zdobywać nowe i kształtować posiadane kompetencje społeczne, wychowanki mogą wchodzić w różne role społeczne, uczą się otwartości w relacjach międzyludzkich, spędzania czasu w sposób akceptowalny społecznie. Wówczas stopniowo dzięki wsparciu społeczności lokalnej następuje proces destygmatyzacji nieletnich – proces ten dokonuje się w kontekście interakcji społecznych. Jednocześnie nie zapominamy, iż nasze wychowanki zostały umieszczone w placówce ze względu na niedostosowanie społeczne. Prawie każda z nich ma za sobą inicjacje alkoholową i narkotykową. Jeżeli dodamy do tego jeszcze zaniedbania w zakresie oddziaływań wychowawczych ze strony środowiska rodzinnego czy też jego wręcz demoralizujący wpływ, wówczas widzimy, że same nieletnie są często ofiarami warunków, w jakich żyją. Sensem każdej działalności resocjalizacyjnej jest człowiek, zaś przedmiotem jego dobro. Między innymi dlatego w trosce o dobro naszych wychowanek poddajemy je takiej kontroli. Nadmieniam, iż w naszej placówce przebywają także nieletnie matki z dziećmi, a naszym priorytetem jest dbanie o ich bezpieczeństwo. Kontrola wychowanek pod tym względem bezsprzecznie łączy się z zagwarantowaniem bezpieczeństwa pozostałym nieletnim przebywającym w MOW. Nieletniemu umieszczonemu w ośrodku zapewnia się warunki niezbędne do nauki, wychowania, resocjalizacji i terapii, w tym warunki bezpiecznego pobytu.¹

Wychowanki nie są obligatoryjnie poddawane takim badaniom, testy przeprowadzamy tylko w przypadku uzasadnionych podejrzeń. Ponadto, każdy rodzic bądź opiekun prawny nieletniej pisemnie oświadcza, że w razie podejrzeń mamy prawo do przeprowadzenia takich badań. Naszym zdaniem nie ingerujemy w godność osobistą wychowanek czy też nie są one w żaden sposób upokarzane, badanie przeprowadzane są w bezpiecznych, intymnych, indywidualnych warunkach na wniosek opiekunów.

Z chwilą zatrudnienia pielęgniarki, czynności te zostaną jej delegowane.

Dot. pkt. 5: MOW w sytuacji pozyskania środków finansowych oraz uzyskania zgody organu prowadzącego, w najszybszym możliwym terminie przygotowuje i zorganizuje pomieszczenie, w którym w warunkach prywatności i intymności odbywać się będą odwiedziny wychowanek.

Dot. pkt. 6: Od 1 września br. we wszystkich dokumentach MOW w Czaplunku dokonano zmiany i żaden nie zawiera już zapisu, że jedną z kar dyscyplinujących w ośrodku jest praca oraz przeniesienie do innego ośrodka. Wychowanki po przyjęciu zapoznawane są z Regulaminem i Systemem nagród i kar.

Dot. pkt. 7: Czas trwania wymienionych nagród i kar dyscyplinujących jest zawsze ustalany indywidualnie, w odniesieniu do każdej wychowanki z uwzględnieniem stopnia przewinienia, jej predyspozycji poznawczych i możliwości osądu danej sytuacji oraz czasu pobytu w ośrodku. Wychowanka jest informowana o rodzaju nagrody/kary, czasie ich trwania. Informacja jest zapisana na wniosku o udzielenie nagrody/ wniosku o ukaranie wychowanki. Zgodnie z zapisem w Systemie nagród i kar wychowanka ma prawo w ciągu 7 dni odwołać się od wszelkich decyzji podejmowanych w jej sprawie. Ponadto w MOW w Czaplunku wdrożona jest Procedura odwołania się wychowanki od kary udzielonej w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Czaplunku. Od 1 września br. obowiązuje też Procedura przyjmowania i rozpatrywania skarg, zażaleń i wniosków w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Czaplunku.

¹ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz. U. Nr 296, poz. 1755)

Dot. pkt. 8: Ujednolicono zapisy Statutu z Regulaminem MOW w zakresie praw i obowiązków nieletnich oraz nagród i środków dyscyplinarnych.

Dot. pkt. 9: MOW w Czaplinku jako placówka resocjalizacyjna i resocjalizacyjno-rewalidacyjna przyjmuje także wychowanki z orzeczeniem PPP o niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim, co w rozumieniu przepisów o orzekaniu o nieoprawności, nie są osobami niepełnosprawnymi - § 32. pkt. 1. ppkt. 1 brzmi: *Przy kwalifikowaniu do znacznego, umiarkowanego i lekkiego stopnia niepełnosprawności bierze się pod uwagę zakres naruszenia sprawności organizmu spowodowany przez upośledzenie umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym*².

W MOW Czaplinek do chwili obecnej przebywała jedynie 1 wychowanka z orzeczoną niepełnosprawnością – niedosłuch. W tym przypadku zastosowano wszelkie udogodnienia ułatwiające wychowance edukację oraz funkcjonowanie w mow.

Wnioskowane w Raporcie zamontowanie uchwytów ułatwiających korzystanie z WC i prysznicą naszym zdaniem nie ma uzasadnienia (również ekonomicznego) z tego powodu, że do tej pory nie skierowano do naszej placówki wychowanki z niepełnosprawnością ruchową. W przypadku gdyby taka wychowanka do nas trafiła, na bieżąco będą stosowane dla niej ułatwienia w poruszaniu się w ramach możliwości architektonicznych i finansowych.

W przypadku przeprowadzenia w MOW w Czaplinku nadbudowy, rozbudowie, przebudowie i zmianie sposobu użytkowania, zostaną zgodnie z przepisami³ uwzględnione m.in. kwestie dostosowania placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnością.

Dot. pkt. 10: Dyrektor MOW informuje, że na tablicach ogłoszeń w całej placówce zostały uzupełnione informacje o wykazie danych teleadresowych instytucji stojących na straży praw człowieka (adres Biura Rzecznika Praw Dziecka, Adres Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, nr telefonów zaufania, sędziego SR w Drawsku Pomorskim oraz HFPC).

Dot. pkt. 11: Dyrektor MOW wyjaśnia, że zapis pkt. 12 w karach w Systemie nagród i kar „Wyłączenie z działalności Samorządu Wychowanek” dotyczy zawieszenia danej wychowanki z pełnionej funkcji w wybieranym przez społeczność Ośrodka Samorządzie Wychowanek. Sytuacja taka może mieć miejsce w przypadku notorycznego i całkowitego lekceważenia powierzonych jej obowiązków lub gdy otrzymała upomnienie lub naganę co najmniej dwa razy w przeciągu jednego miesiąca (zgodnie z par. 17 pkt. 1 Regulaminu Samorządu Wychowanek MOW w Czaplinku).

Dot. pkt. 12: W MOW w Czaplinku prowadzone są systematycznie działania psychoedukacyjne dotyczące zwiększania u wychowanek wiedzy nt. małżeństwa, rodzicielstwa i kształtowania kompetencji społecznych i indywidualnych związanych z pełnieniem ról społecznych w ramach posiadanych zasobów ludzkich oraz środków finansowych. Aktualnie jest opracowywany program autorski dotyczący zwiększania wiedzy, kompetencji związanych z pełnieniem ról społecznych – matki, żony.

W swoim raporcie powołują się Państwo na przepisy ustawy z dnia 26 października 1982 r., o postępowaniu w sprawach nieletnich cytując paragrafy z tej ustawy, jednocześnie odwołują się także Państwo do Zalecenia CM/Rec (2008)11 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie europejskich reguł dla młodocianych przestępców objętych sankcjami lub środkami alternatywnymi. Z treści preambuły u.p.n. jednoznacznie wynika, że postępowanie w sprawach nieletnich nie ma charakteru karnego ani quasi-karnego i nie polega na pociąganiu nieletnich do odpowiedzialności z powodu naruszenia norm prawnokarnych bądź zasad współżycia społecznego.

² Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. 2015, poz. 1110)

³ § 2. pkt.2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. z 2015, poz. 1422)

lecz ma charakter opiekuńczo-wychowawczo-ochronny, gdyż jego celem jest wzmocnienie opieki nad nieletnimi, objęcie ich odpowiednimi oddziaływaniami wychowawczymi oraz ochrona przed wykołajaniem społecznym⁴. Natomiast zalecenie, które Państwo przedstawiają w swoim raporcie ma charakter karny, jest w nim mowa o „młodocianych przestępcach”, którzy dokonują przestępstw – artykuł 21.1., owego zalecenia. Odwołując się do u.p.n. pojęcie przestępczości nieletnich ma konotacje kryminologiczne, a nie prawnokarne. Pojęcie przestępczości nieletnich nie może być wiązane z formalnymi definicjami przestępstwa lub wykroczenia z uwagi na przyjęte w ustawodawstwie karnym domniemanie niezdolności sprawców nieletnich do zawinienia, co jest niezbędne dla bytu przestępstwa lub wykroczenia i dla możliwości pociągnięcia do odpowiedzialności karnej za zachowania naganne.⁵

Jesteśmy placówką oświatowo - wychowawczą, która podlega pod Ministerstwo Edukacji Narodowej. Nieletnie umieszczane są postanowieniem sądu, a nie na mocy wyroku o popełnieniu przestępstwa („przestępstwo – oznacza wszelki czyn lub zaniechanie, które stanowi naruszenie prawa karnego), dokonują czynów karalnych, a nie przestępstw. Dlatego mamy wątpliwości czy powoływanie się przez Państwa na ww. zalecenie odnośnie pracy naszej placówki jest właściwe.

Jeżeli nasze uwagi nie są trafne, prosimy o precyzyjne wskazanie i uzasadnienie, który punkt owego zalecenia odnosi się do pracy MOW.

DYREKTOR
Młodzieżowego Centrum Wychowawczego
w Opatowie
mgr Małgorzata Janda

⁴ Górecki P, Konarska-Wrzosek V. (2015). Postępowanie w sprawach nieletnich Komentarz. Warszawa: Wolters Kluwer SA

⁵ Górecki P, Konarska-Wrzosek V. (2015). Postępowanie w sprawach nieletnich Komentarz, Warszawa: Wolters Kluwer SA

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 2016 -01- 07

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP. 573.6.2015.JJ

**Pani
Małgorzata Janda
Dyrektor Młodzieżowego
Ośrodka Wychowawczego
w Czaplunku
ul. Pławieńska 4-6
78-550 Czaplunek**

Uprzejmie dziękuję za nadesłanie pisma z dnia 15.10.2015 r. będącego odpowiedzią na rekomendacje zawarte w Raporcie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji (dalej: KMP) z wizytacji Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Czaplunku. Treść wyżej wskazanego pisma nasuwa w kilku miejscach wątpliwości przedstawicieli KMP. W związku z powyższym przedstawiam poniżej zagadnienia, co do których uprzejmie proszę o ponowne ustosunkowanie się.

1. Zalecenie przedstawicieli KMP dotyczące przeprowadzanie wstępnych badań wszystkim nowoprzybyłym nieletnim zostało uznane przez Panią za nieuzasadnione.

Przedstawiciele KMP uważają jednak, że poddawanie nowoprzyjętych wychowanków (tak samo, jak innych osób pozbawionych wolności) badaniom lekarskim jest jedną z najważniejszych gwarancji ich ochrony przed niewłaściwym traktowaniem. Badanie takie ma bowiem na celu ocenę stanu zdrowia i ewentualnego wykrycia jakichkolwiek schorzeń, a także objawów złego traktowania oraz przemocy, której dziecko mogło doświadczyć w domu lub innych instytucjach. Warto raz jeszcze przytoczyć w tym miejscu Zalecenia Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie europejskich reguł dla młodocianych przestępców objętych sankcjami lub środkami alternatywnymi [dalej: Zalecenia CM/Rec(2008)11]: Jak najszybciej po przyjęciu do placówki młodociany ma zostać poddany badaniom lekarskim, założony ma zostać rejestr medyczny oraz należy rozpocząć leczenie wszelkich chorób czy obrażeń (Zalecenie 62.5); Młodociani powinni otrzymywać profilaktyczną opiekę medyczną i edukację w zakresie zdrowia (Zalecenie 71) oraz opieka zdrowotna w instytucjach dla nieletnich nie powinna ograniczać się do leczenia chorych pacjentów, ale powinna być rozszerzona na medycynę społeczną i profilaktykę oraz nadzorowanie żywienia (Zalecenie 75).

W prowadzonej przez Panią placówce badaniu lekarskiemu poddawane są osoby, w przypadku których pracownik dyżurujący stwierdzi, że zachodzi konieczność interwencji lekarskiej lub sama nieletnia zgłosi chęć takiej interwencji. W ocenie przedstawicieli KMP taka praktyka jest niewystarczająca. Trudno bowiem uznać, że pracownik dyżurujący posiada jakiegokolwiek kompetencje do oceny stanu zdrowia nieletniej. Przedstawiciele KMP dostrzegają ten problem w wielu innych placówkach, dlatego też już od wielu lat kwestia ta jest poruszana zarówno w raportach z wizytacji, jak i raportach rocznych. W chwili przymusowego umieszczenia (na mocy postanowienia sądu lub innej władzy) nieletniego lub dorosłego w placówce obowiązkiem jest zapewnienie mu systematycznego monitoringu stanu zdrowia i warunków życia. Osoby pozbawione wolności zdane są bowiem na pracowników instytucji, które mają obowiązek je chronić.

2. Odpowiadając na zalecenia przedstawicieli KMP dotyczące odstąpienia od przeprowadzania badań na obecność alkoholu i narkotyków przez personel MOW wskazała Pani, że testy przeprowadzane są tylko w przypadku uzasadnionych podejrzeń. Ponadto, każdy rodzic bądź opiekun prawny nieletniej pisemnie oświadcza, że w razie podejrzeń pracownicy MOW mają prawo do przeprowadzenia takich badań.

Nie podważając zasadności wykonywania testów diagnostycznych w razie podejrzeń, że osoby umieszczone w placówkach resocjalizacyjnych wprowadziły się w stan upojenia alkoholowego czy odurzyły się innymi substancjami, należy wskazać, iż żadne badanie, niezależnie od stopnia jego skomplikowania, nie powinno być jednak wykonywane bez wyraźnego uprawnienia ustawowego dla osób go wykonujących. Przepisy wykonawcze z kolei winny określać sposób dokumentowania testów i możliwość zweryfikowania ich wyników, które stanowią prawną gwarancję ochrony interesów nieletniego.

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (dalej u.p.n.) nie daje możliwości nikomu innemu niż kuratorowi sądowemu sprawującemu nadzór nad nieletnim, zobowiązania go do poddania się badaniu (przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego) w celu ustalenia w jego organizmie obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia (art. 70b u.p.n.). Ustawodawca wyraźnie pominął inne osoby sprawujące – zgodnie z postanowieniem sądu – nadzór nad nieletnimi, w tym personel młodzieżowych środków wychowawczych.

Odnosząc się do Pani stanowiska w kwestiach wymienionych w pkt 1 i 2 informuję, że zdanie przedstawicieli KMP pozostaje w tych sprawach niezmienione.

3. W swoim piśmie wskazała Pani, że zalecenie dotyczące zorganizowanie pomieszczenia, w którym w warunkach intymności i prywatności mogłyby się odbywać odwiedziny nieletnich zostanie zrealizowane w sytuacji pozyskania środków finansowych oraz uzyskania zgody organu prowadzącego.

W związku z tym proszę o wskazanie ewentualnego terminu zrealizowania powyższego zalecenia.

4. Pani wątpliwości budzi ponadto kwestia stosowania wobec nieletnich pojęcia „osób pozbawionych wolności” oraz uwzględniania w ich przypadku norm i praw zawartych w Zaleceniach CM/Rec(2008)11.

Sprawa ta była wielokrotnie przedmiotem dyskusji pomiędzy Rzecznikiem Praw Obywatelskich a przedstawicielami Ministerstwa Edukacji Narodowej i dyrektorami wielu placówek. Pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich znają przepisy prawne oraz charakter postępowania w sprawach nieletnich i rozumieją, że używanie wobec nieletnich pojęcia „osób pozbawionych wolności” może budzić kontrowersje. Jednakże istotą działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji są regularne wizytacje zapobiegawcze miejsc zatrzymań. Zgodnie z definicją art. 4 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT), pod tym pojęciem kryją się wszystkie miejsca pozostające pod jurysdykcją i kontrolą Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem. Z kolei pozbawienie wolności oznacza jakąkolwiek formę zatrzymania lub uwięzienia bądź umieszczenia osoby w publicznym lub prywatnym miejscu odosobnienia, którego osobie tej nie wolno z własnej woli opuszczać, na mocy polecenia jakiegokolwiek władzy sądowej, administracyjnej lub innej.

Tak szerokie ujęcie definicji pojęcia pozbawienia wolności oraz miejsc zatrzymań oznacza, iż zadaniem Krajowego Mechanizmu Prewencji w Polsce jest przeprowadzanie wizytacji w około tysiąca ośmiuset różnego rodzaju jednostek. Są to między innymi: zakłady karne, areszty śledcze, pomieszczenia dla osób zatrzymanych jednostek organizacyjnych Policji, izby wytrzeźwień, domy pomocy społecznej, ośrodki strzeżone dla cudzoziemców, szpitale psychiatryczne, jak i placówki dla nieletnich takie jak: zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Mimo że ostatni rodzaj placówki nie ma charakteru zamkniętego, a umieszczona w nich młodzież to osoby, wobec których sądy rodzinne, działając w trybie art. 6 u.p.n. wydały postanowienie o zastosowaniu środka wychowawczego, polegającego na umieszczeniu w tego typu placówce, to wychowankowie tych ośrodków mieszczą się w definicji osób pozbawionych wolności, a placówki wychowawcze w kategorii miejsc zatrzymań, określonych w art. 4 OPCAT. Z tego powodu wszelkie normy prawne, na które powołują się przedstawiciele KMP w swoich raportach, dotyczą również nieletnich przebywających w placówkach takich jak młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Z poważaniem

dr Justyna Józwiak

Specjalista

Czaplinek, dnia 25 lipca 2016 roku

MOW. 048. 91. 2016. MK.....

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -08- 0 8
ZAL.	NR

*Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Krajowy Mechanizm Prewencji
Al. Solidarności 77
00 – 090 Warszawa*

W odpowiedzi na pismo, znak KMP.573.6.2015.JJ przedstawiam stanowisko wobec podanych w piśmie zagadnień:

1. Zalecenia przedstawicieli KMP dotyczące przeprowadzenia wstępnych badań wszystkim nowoprzybyłym nieletnim.

Bardzo odpowiedzialnie podchodzimy do zabezpieczenia zdrowia naszych wychowanek np. ujawnienia jakiegokolwiek schorzeń czy chorób przewlekłych oraz do ich ochrony przed ewentualnym niewłaściwym traktowaniem przez inne osoby w tym wykrycia objawów złego traktowania czy przemocy. Jesteśmy otwarci na to, co mówią same dziewczęta oraz na przekazywane przez nie sygnały pozawerbalne. Bacznie także obserwujemy wychowanki w trakcie pobytu w MOW. Ponadto przy przyjęciu nieletniej do MOW uzyskujemy szczegółowe informacje od rodziców/opiekunów prawnych lub pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych na temat zdrowia wychowanek bądź ewentualnych dolegliwości, które należy skonsultować specjalistycznie.

W trosce o zdrowie i bezpieczeństwo naszych podopiecznych od 15 lutego br. została zatrudniona w MOW pielęgniarka. Każda nowoprzyjęta wychowanka jest poddana oględzinom przez pielęgniarkę, która zakłada tym samym kartę obserwacji. W przypadku jakichkolwiek wątpliwości co do stanu zdrowia nieletniej lub/i na wniosek samej nieletniej jest ona konsultowana u lekarza rodzinnego. Każda wychowanka jest bowiem zaraz po przyjęciu do MOW zgłoszona do Przychodni Rodzinnej „MEDYK” w Czaplinku i pozostaje pod opieką lekarza rodzinnego w ramach ubezpieczenia społecznego. W przypadku koniecznym lub z zaleceniem od lekarza rodzinnego, wychowanka jest konsultowana u lekarza specjalisty, np: chirurga, okulisty, laryngologa, alergologa, i in. Każda nieletnia przebywająca w MOW ma założoną kartę wizyt lekarskich, co dokumentuje podejmowane wobec niej działania w zakresie leczenia i ochrony zdrowia.

Nasze wychowanki objęte są również edukacją zdrowotną, a także oddziaływaniami profilaktycznymi. Współpracujemy w tym zakresie z Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Drawsku Pomorskim, z pielęgniarką środowiskową oraz z innymi osobami zajmującymi się edukacją zdrowotną i promocją zdrowia. W MOW jest zbiorowe żywienie realizowane przez Powiatowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Drawsku Pomorskim, co pozwala na prawidłowe żywienie nieletnich w ramach obowiązujących standardów.

2. W przypadku uzasadnionych podejrzeń, każdorazowo na wniosek rodziców/opiekunów prawnych przeprowadzone są badania wychowanek na obecność alkoholu i narkotyków

przez personel MOW. Uważam, że ze względu na dobro nieletnich powinniśmy mieć wiedzę na temat ewentualnych indywidualnych problemów wychowanki z uzależnieniem, by w razie potrzeby móc podjąć odpowiednie kroki zaradcze, w tym terapię uzależnień. Potwierdzenie poprzez wykonane testy faktu bycia wychowanki pod wpływem alkoholu lub narkotyków może być dowodem na nadużywanie lub uzależnienie od środków psychoaktywnych. Każde takie podejrzenie jest przez nas potwierdzane poprzez konsultację wychowanki u specjalisty.

Pragnę nadmienić, że zgodność badania nieletnich na obecność środków psychoaktywnych z przepisami potwierdziła kontrola Sędziego Sądu Rejonowego w Drawsku Pomorskim. W protokole z kontroli Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Czaplunku w zakresie wykonywania orzeczeń w sprawach nieletnich przeprowadzonej w dniu 14 stycznia 2016 roku przez SSR w Drawsku Pomorskim czytamy: *„Wobec nieletnich powracających do ośrodka z przepustek stosuje się wrywkowe badania na obecność alkoholu i narkotyków w organizmie, w razie uzasadnionych podejrzeń, że wychowanka znajduje się pod wpływem takich substancji. Ponadto każdy rodzic lub opiekun prawny pisemnie oświadcza, że upoważnia pracowników MOW do przeprowadzenia tych badań. Mimo zastrzeżeń przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji, wobec odpowiedzialności za zdrowie i życie wychowanek, która przyjmuje na siebie personel ośrodka z chwilą przyjęcia nieletniej, oraz częstymi sytuacjami znajdowania się przez wychowanki powracające do Ośrodka pod wpływem alkoholu bądź substancji psychoaktywnych, praktykę taką należy uznać za uzasadnioną. Wobec braku ustawowych regulacji tej kwestii brak jest również podstaw do przyjęcia, iż postępowanie to jest sprzeczne z prawem bądź narusz prawa i wolność nieletnich”. (...) „Problemem jest uzależnienie części wychowanek od nikotyny, alkoholu bądź substancji psychoaktywnych. Wobec nieletnich stosuje się wrywkowe badania na obecność alkoholu lub narkotyków w organizmie. Na terenie ośrodka obowiązuje całkowity zakaz palenia papierosów”.*

W związku z pozytywnym wynikiem kontroli odstąpiono od wydania zaleceń pokontrolnych.

W MOW w Czaplunku wdrożona została procedury reagowania w przypadku:

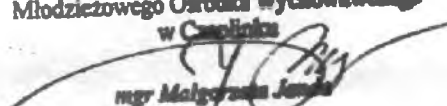
12. spożywanie alkoholu na terenie placówki lub przybycie do placówki pod wpływem alkoholu

13. spożywanie substancji psychoaktywnych innych niż alkohol w celu wprowadzenia się w stan odurzenia.

Procedury te szczegółowo opisują postępowanie wychowawcy lub innego pedagogicznego pracownika MOW wobec podejrzenia zażycia przez wychowankę środków psychoaktywnych. Każde badanie zawsze przeprowadzone jest za zgodą nieletniej oraz na wniosek rodzica lub opiekuna prawnego. Niepoddanie się wychowanki badaniu jest równoznaczne z potwierdzeniem zażywania przez nią substancji psychoaktywnych. W razie potrzeby udzielana jest wychowance pomoc przedmedyczna lub wzywana jest karetka pogotowia. W uzasadnionych przypadkach wzywana jest policja. Z przeprowadzonego badania i w przypadku potwierdzenia zażycia przez wychowankę środków psychoaktywnych zawsze jest sporządzany przez wychowawcę protokół, który jest dokumentem potwierdzającym zasadność podjętych działań. W protokole zapisane zostają szczegółowe informacje dotyczące: opisu zdarzenia, stanu zdrowia nieletniej, czy wzywana była karetka pogotowia bądź policja. Ponadto odnotowana jest informacja o powiadomieniu o zdarzeniu rodziców lub opiekunów prawnych nieletniej, a także o powiadomieniu Sądu Rodzinnego nieletniej. Każdy protokół podpisany jest przez Dyrektora MOW. Jednocześnie

informujemy, że w przypadku niejasnego wyniku testu jest on interpretowany zawsze na korzyść nieletniej. Na prośbę wychowanki dopuszczamy także możliwość przeprowadzenia dodatkowego badania.

3. Podjęte zostały starania odnośnie zorganizowania pomieszczenia, w którym w warunkach intymności i prywatności mogłyby się odbywać odwiedziny nieletnich. Takie pomieszczenie zostanie otwarte w nowym roku szkolnym. Do tej pory, aby umożliwić nieletnim odpowiednie warunki do odwiedzin, spotkania z bliskim odbywały w klasach szkolnych, w sali socjoterapii lub w świetlicy. Ponadto wychowanki mają możliwość wyjścia z rodzicami/opiekunami prawnymi bądź innymi odwiedzającymi je osobami poza ośrodek i spędzenia z nimi czasu w ilości dogodnej dla wszystkich stron.
4. Odnośnie kwestii stosowania wobec nieletnich pojęcia „osób pozbawionych wolności” w pełni przyjmuję uzasadnienie podane przez Panią w piśmie. Jednak moje osobiste zdanie jest takie, że jest to krzywdzące określenie nieletnich umieszczonych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych.

Z poważaniem
DYREKTOR
Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego
w Czaplińcu

mgr Małgorzata Janda